גמ׳ והא אמרת רישא שור במנה והביא שנים במנה לא יצא שור זה ונסתאב שאני: שני שוורין אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר: מאי טעמא משום דהוה ליה גדול והביא קטן ואף על גב דנסתאב לכתחילה לא שרי רבי ולפלוג נמי ברישא רבי אכולה מילתא פליג ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתייהו והדר מיפליג עלייהו תדע דקתני איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש כבש זה לעולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר שמע מינה: איבעיא להו ממינא למינא מאי תא שמע שור זה עולה ונסתאב לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו ב׳ אילים ורבי אוסר לפי שאין בילה [א]שמע מינה אי הכי מאי איריא תרי אפילו חד נמי דהא בנסתאב לרבנן לא שני להו בין גדול לקטן תרי תנאי ואליבא דרבנן: רבי אוסר לפי שאין בילה: טעמא דאין בילה הא יש בילה שרי והתנן איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב יביא בדמיו איל ורבי אוסר תרי תנאי ואליבא דרבי ובטהורים עגל והביא פר כבש והביא איל יצא סתמא כרבנן: רצה יביא בדמיו ב׳ [כו׳]: אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר שור זה עולה אבל אמר שור זה עלי עולה הוקבע ודלמא עלי להביאו קאמר אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר שור זה עולה אי נמי אמר שור זה עלי עולה [ב]אבל אמר שור זה ודמיו עלי עולה הוקבע:

מתני׳ [ג]האומר אחד מכבשי הקדש [א]ואחד משורי הקדש והיו לו שנים הגדול שבהן הקדש שלשה בינוני שבהם הקדש [ד]פירשתי ואיני יודע מה שפירשתי או שאמר לי אבא ואיני יודע מה הגדול שבהן הקדש:

גמ׳ אלמא [ה]מקדיש בעין יפה מקדיש אימא סיפא בינוני שבהן הקדש אלמא מקדיש בעין רעה מקדיש אמר שמואל חוששין אף לבינוני דלגבי קטן עין יפה הוא היכי עביד אמר רבי חייא בר רב [ו]ממתין לו עד שיומם ומחיל ליה לקדושתיה בגדול אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא דאמר אחד משוורי הקדש אבל [ז]אמר שור בשוורי הקדש הגדול שבהן הקדש תורא בתוראי קאמר איני [ח]והאמר רב הונא [ט]א״ר חייא משמיה דעולא [י]האומר לחבירו בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה לאו משום דגריע לא מעולה שבבתים: מיתיבי [כ]שור בשוורי הקדש וכן שור של הקדש שנתערב באחרים הגדול שבהן הקדש וכולם ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין תרגומא אשור של הקדש שנתערב באחרים והא וכן קאמר תרגומא אגדול: מיתיבי [ל]בית בביתי אני מוכר לך ונפל מראהו נפול עבד בעבדיי אני מוכר לך ומת מראהו מת ואמאי

גמ׳ והא אמרת רישא. אפילו לרבנן: **שור במנה כו׳.** ואמאי יביא בדמיו שנים: **זה ונסתאב שאני.** דכיון דאמר זה אקריב עולה ונסתאב אזל ליה נדריה דזה לא מצי למיקרבה(ה) אבל התם דאמר הרי עלי שור במנה חייב עד שיביאנו: **גדול והביא קטן.** שבכל מקום שנים חשובים מאחד ואפילו שניהם שוין: **ואף על גב דנסתאב.** איכא(ו) למימר חלף ליה נדריה ובאחריות נמי לא ליחייב דהא אמר אלו אפילו הכי לכתחילה לא שרו: **ליפלוג נמי ברישא.** שור זה עולה ונסתאב יביא בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול (ז)נמי ליפלוג ולימא ורבי אוסר דלא שני ליה בין קטן והביא גדול לגדול והביא קטן: **תדע.** דאריישא דנדר קטן והביא גדול נמי פליג (א): **ורבי אוסר.** אלמא בכבש אסר נמי רבי להביא בדמיו איל דהוי קטן והביא גדול דומיא דשור זה ונסתאב דלא יביא בדמיו שנים: **ממינא למינא מאי.** שור זה עולה ונסתאב מהו שיביא בדמיו שני אילים: **לא יביא בדמיו איל.** דקטן הוא יותר מדאי אבל יביא בדמיו שני אילים אלמא ממינא למינא שרי: **לפי שאין בילה.** שצריך להביא עמהם שתי מנחות בשני כלים ואין יכול לערבן בכלי אחד (ח)הלכך לא מיחזי כי ההוא דנדרו דנדר מידי דבאה מנחתו בכלי אחד וקא מייתי בשני כלים. וקס״ד דאי לאו משום המנחות לא איכפת לן אקרבנות אי נדר חד ומייתי תרין הואיל ומכח קמא אתו אבל מנחות דמביא מביתו בעינא דומיא דנדרו: **אי הכי.** דממינא למינא שרי מאי איריא כו׳: **תרי תנאי.** דאיכא דקפידא ליה דאפילו בנסתאב אסרי רבנן בגדול והביא קטן לכתחילה: **הא יש בילה שרי.** לאיתויי ממינא למינא: **ורבי אוסר.** אע״ג דבכלי אחד אתיא מנחתו אפילו הכי לא מייתי מדמיו אלא דומיא (ב) דידיה: **תרי תנאי כו׳.** דאיכא דקפיד אמנחות ואיכא דקפיד אקרבן גופיה: **ובטהורים.** סיפא דברייתא דשור זה עולה ונסתאב לא יביא בדמיו איל ובטהורים דלא נפל בהן מום: **הוקבע.** אחריותו עליו להביאו עולה אחת ולא לשתי עולות: **ודלמא עלי להביא.** לזה עולה קאמר וכיון דנסתאב אזל ליה נדריה(ט). שור זה לדמיו אם נסתאב הוקבע לעולה אחד דאי מייתי ב׳ עולות לא יצא אבל אי לא אמר עלי יצא כי היכי דעביד ליה דליתו חייב באחריותו: **מתני׳ אחד מכבשי הקדש.** למזבח: **בינוני שבהן הקדש.** מפרש בגמ׳: **פירשתי.** איזה מהן ולא ידעתי איזה: **או שאמר לי אבא.** בשעת מיתתו אחד משוורי הפרשתי להקדש: **ואיני יודע.** לאיזהו מהן: **הגדול שבהן הקדש.** דמסתמא מוטב שבהן הקדיש דכתיב מבחר נדריכם (דברים יב): **גמ׳ חוששין אף לבינוני.** דכיון דאמר אחד מהן הקדש לא ידענא אהי מינייהו חייל הקדש אי אגדול או אבינוני דהוי עין יפה לגבי קטן הלכך אתרוייהו חייל ומיהו לא קרב למזבח אלא חד מינייהו אבל היכא דאמר פירשתי ליכא לספוקי דודאי גדול פירש: **היכי עביד.** דמישתרי ליה חד מינייהו: **ומחיל לקדושתיה בגדול.** דממה נפשך אי אבינוני חל ולאו אגדול הרי זה נסתאב וחיללו בגדול ואי אגדול חל מעיקרא נמצא בינוני חולין מעיקרא: **לא שנו.** דחוששין אף לבינוני: **תורא בתוראי.** שור החשוב בשוורי: **מראהו עלייה.** שמראהו לעלייתו ואומר לו זו מכרתי לך. קא סלקא דעתך עלייה ממש קאמר דגריעא דירתה משל בית אלמא בית בביתי לאו החשובה בביתי קאמר והוא הדין לתורא בתוראי: **שור בשוורי הקדש.** עולה: **הגדול שבהן הקדש.** עולה וכל האחרים ימכרו לצרכי עולות שמא אבל חד איכא למימר זה עולה: **ודמיהן חולין.** דהקדש אינו תופס דמיו אלא בעל מום שילא לחולין דנתפסין דמיו בקדושתו אבל האי דלא נפיק לחולין (ג) ולצורך קדשים נמכר אין דמיו קדושים ולהקדש נמי לא גזיל מידי דהא יהיב ליה הגדול שבהן. קתני מיהא וכולן ימכרו כו׳ דחוששין לכולן אף על גב דאמר שור בשוורי וקשיא לרב נחמן: **תרגומא.** הא דקתני וכולן ימכרו לצרכי עולות: **אשור של הקדש שנתערב באחרים.** אבל אשור בשוורי ליכא לספוקי דגדול משמע: **והא וכן קתני.** דמשמע דין שניהם שוה: **תרגומא.** הא דקתני וכן אגדול דכן(י) דינו שוה דנותן הגדול להקדש אבל לגבי ספיקא ליכא בשור בשוורי: **ונפל.** אחד מביתו מראהו ואומר זהו שמכרתי לך (ד): ואמאי

לפי שאין בילה. שצריך להביא שני מנחות עמהן בב׳ כלים ואין יכול לערבן יחד בכלי אחד הלכך לא מיחזי כי ההוא דנדרו ומן הדם לא חיישינן אם נתערב ולכל הפחות אם נתערב סולתן יכול לערב לכתחילה כדאמרן לעיל גבי יין:

שאקריבנה

עין משפט נר מצוה

לו א מיי׳ פט״ז מהל׳ מעה״ק הלכה ז:
לז ב מיי׳ שם הל׳ ז:
לח ג מיי׳ שם הלכה ח:
לט ד מיי׳ שם הל׳ ט:
מ ה ו מיי׳ שם הל׳ ח:
מא ז מיי׳ פכ״א מהל׳ מכירה הלכה יט טוש״ע ח״מ סימן רי״ד סעיף יג:
מב ח מיי׳ פ״ו מהל׳ פסוה״מ הלכה ד:
מג ט מיי׳ פכ״א מהל׳ מכירה הלכה יט טוש״ע ח״מ סימן רי״ד סעיף יב:

◆

רבינו גרשום

יכול לערב מנחה דהאי איל למנחה דאידך איל לכתחלה הלכך לא דומיא דקרבן ראשון הוא דמנחת שור נתערבת היא עצמה אבל בשני אלים לא: ומותבינן אליבא דר׳ טעמא דאין בילה. לפיכך אין מביא בדמי השור ב׳ אלים. אע״ג דגדול והביא גדול הוא: הא יש בילה. הא אי הוה מצי למיבלל הני מנחות בהדי הדדי שרי לאיתויי ממינא למינא: והתנן איל זה עולה כו׳ ור׳ אוסר: תרי תנאי ואליבא דר׳. כדמפרש בפירוש דאיכא בספרים: ובטהורים שלא נסתאבו. עגל אם נדר עגל והביא פר דהיינו קטן והביא גדול: סתמא. הך סתמא דקתני הכא דיצא כרבנן היא. דאמרי קטן והביא גדול יצא דמיעוט בכלל מרובה: הוקבע. דקבע להביא שור אחר שיהא שוה כשור זה דהואיל דאמר עלי נתחייב באחריותו: ודלמא עלי להביאו קאמר דמאי דמשום דאמר עלי דהכי קאמר עלי להביא שור שוה כזה ודלמא הכי קאמר שור זה עלי להביאו וודאי דעתו להביאו: אבל אמר שור ודמיו עלי עולה. כלומר שור אחד שיהו דמיו כזה עלי: הוקבע להביא שור א׳ בדמי אותו שור ואין יכול להביא ב׳ שיהו דמיהן כדמי אותו שור הא׳: אחד מכיסיי הקדש ויש לו ב׳ כיסין לישנא אחרינא האומר אחד מכבשי הקדש ויש לו ב׳ כבשים. א׳ משוורי הקדש. והיו לו ב׳ מכל הני דאמרן: הגדול שבהן הקדש. ואם יש לו בכים א׳ ליטרא זהב ובכים אחד ליטרא כסף אותו של זהב הוי הקדש. וכן השור הגדול הוי הקדש: ואם יש לו ג׳ ואמר א׳ מהן הקדש דבינוני הוי הקדש כדמפרש בגמרא: פירשתי להביא א׳ מן הג׳ ואיני יודע איזה מהם הקדשתי: או שאמר לי אבא. א״נ אמר דאמר לי אבא בדייתיקי א׳ מן ג׳ שוורים הוי הקדש (דהוא הקדישו) [ואינו יודע לאיזה שור הקדיש]. אמר שמואל ל״ק דהכא נמי גדול שבהן הקדש והכי קתני דחוששין אף לבינוני דאיכא למיחש דהבינוני הקדיש והשתא היכי עביד ממתין לבינוני עד שיומם: ומיחל. מחלל קדושה דבינוני בגדול וליהוי הכי אי הקדשתי להך בינוני יהא מחולל על הגדול והוי הגדול הקדש והשתא הוי בינוני מחולל דממ״ג אי הוי הקדש ותו לא דהא קאמר אחד משוורי או מכבשי: לא שנו דחוששין לבינוני: אבל אמר שור בשוורי ודאי הגדול הקדש דתורא בתוראי קאמר. כלומר המובחר שבשוורי דהיינו גדול: בית בביתי מראהו עלייה. כלומר מראה לו דירה קטנה כל שהו כעין עלייה ואמר לו זו מכרתי לך: לאו משום דגריע. כלומר א״ל בית בביתי גריעותא הוא דגרוע שבבתיו קאמר דהא דאמר מראהו עלייה היינו דירה גרועה הכא נמי קאמר וקשיא למאן דאמר תורא בתוראי קאמר: מעולה שבבתיו. הא דאמרן מראהו עלייה הא עלייה ולא בית גרועה כל שהוא קאמר: וכולן האחרים ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין. אבל הן עצמן קדישי: והכא דכי אמר שור בשוורי דמיהן של אחרים הוי חולין אבל הן עצמן קדישי. ותיובתא דמאן דאמר הגדול הקדש וסבירא ליה דאחריני הוו הן עצמן חולין: תרגומא הא דקתני דמיהן חולין אבל הן עצמן לא אשור של הקדש שנתערב באחרים קאי. אבל היכא דאמר שור בשוורי הגדול הקדש והאחריני לא מיקדשי: והא וכן קאמר דמשמע כל כהו מילי דאמרינן בשור של הקדש שנתערב באחרים אמרינן נמי באמר שור בשוורי הקדש: תרגומא אגדול. האי דקתני וכן אגדול קאמר דהכי קאמר בין היכא דאמר שור בשוורי ובין היכא דנתערב שור של הקדש בשל חולין הגדול שבכולן הקדש דלהך מילתא שור ולא אבולהו: ונפל אחד מבתיו מראהו נפול ואמר לו זה שנפל מכרתי לך: [א] ואמאי אמרינן מראהו נפול ומת ליחזי הי נפל והי מית. כלומר אי מעולה שבבתיו נפל יכול לומר לו זו מכרתי לך ואי מובחר שבעבדיו מת יכול לומר לו זה מכרתי לך הואיל דאמר תורא בתוראי קאמר אלא ש״מ לא אמרינן תורא בתוראי: לעולם גבי שוורים אמרי׳ תורא בתוראי קאמר וגבי לוקח ודאי אמרי׳ גרוע וכן ליה דיד בעל השטר על התחתונה דבכל דוכתא אמרינן דידו של בעל השטר על התחתונה: השתא ראוית להכי דאמרי׳ יד בעל השטר על התחתונה. אפי׳ תימא עלייה דגריעותא דעלייה כל דהוא קאמר, ואפי׳ הכי גבי שור אמרי׳ תורא בתוראי קאמר, ולוקח שאני דידו על

מסורת הש״ס

א) מעילה כא., ב) [כ״ע עב. ערכין יח.], ג) [נדרים נו. ע״ש וכר״ן], ד) [נ״ל בר חייא וכ״ה בנדרים נו.], ה) פי״א למקרימה, ו) ולעיל. נ״ק, ז) לפלוג נמי ולתני והכי. נ״ק, ח) הלכך מיחזי כי ההוא דנדר מידי. נ״ק, ט) נדריה הס״ד ואח״כ ד״ה שור זה ודמיו אם. נ״ק, י) דכקן. נ״ק.

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה תדע וכו׳ נמי פליג רבי ואוסר הס״ד ואח״כ מ״ה דקתני איל כו׳ אלמא בכבש: (ב) ד״ה ורבי אוסר וכו׳ דומיא דנדרו הס״ד: (ג) ד״ה ודמיהן חולין וכו׳ דלא נפיק לחולין דלצורך עולה נמכר אין: (ד) ד״ה ונפל וכו׳ לך נפל הס״ד:

◆

מוסף רש״י

בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה. משום דאמר בית בביתי, משמע עלייה כתוך ביתי (נדרים נו.). מעולה שבבתים. הבית המשובח שבבתיו צריך ליתן לו (שם).

◆

שיטה מקובצת

גמ׳ טעמא דאין בילה. נ״ב בספרים כ״י כתוב כאן זה הלשון פירוש דכיון דה״ל שנים לא קא מערב סלת בהדי הדדי טעמא וכו׳ ונראה שהוא פי׳ נוסף מרבנן סבוראי: שם כבש זה עולה ונסתאב רצה יביא איל: שם ואליבא דרבי ובטהורין. נ״ב בספרים כ״י שבידי כתוב כאן זה הלשון פירוש ואע״ג דחדא מנחה נינהו ואיכא בילה ובטהורים וכו׳ וגם זה הוא פי׳ מרבנן סבוראי וה״ל הרגמ״ה ז״ל תרי תנאי ואליבא דרבי כדמפרש בפירוש דאיכא בספרים ע״כ: שם במשנה ואיני יודע מה פירשתי או שאמר לי אבא: שם בגמ׳ אימא סיפא שלשה בינוני קדש: שם והאמר רב הונא בר חייא: רש״י ד״ה זה כו׳ אזל ליה נדריה דהו לא מצי לקיומיה אבל התם: ד״ה גדול כו׳ שבכל מקום שנים חשובים מאחד ואפי׳ דמיהן שוים: ד״ה ואע״ג כו׳ ובאחריות נמי מיחייב דהא אמר אלו אפ״ה לכתחלה לא שרי רבי הס״ד: ד״ה ליפלוג כו׳ דהוי קטן והביא גדול לימא נמי ור׳ אוסר דהא לא שאני ליה בין קטן והביא: ד״ה תדע דקאי אדרישא דהוי קטן והביא גדול נמי פליגי ורבי אוסר אלמא בכבש נמי אוסר רבי והרא׳: ד״ה לפי כו׳ ואין יכול לערבן בכלי אחד הלכך לא מיחזי כי ההוא דנדר דההוא דנדר מידי דבאה מנחתו: בא״ד תרין הואיל ומכח דמי קמא אתי אבל מנחות דמביא מביתו בעינן דומיא דנדרו. נ״ב ברש״י כ״י כתוב כאן אין יכול לבלול סלתן ושמנן יחד ואע״ם ששנינו בפ׳ שתי מדות מערבין נסכי פרים בנסכי אלים אם נתערבו קאמר והכי מוקמינן בגמ׳ דהתם אבל לכתחלה אין מערבין דילפינן מוהקטירו שלא יערב חלבים זה בזה: ד״ה ור׳ אוסר אלמא אע״ג דבכלי אחד כו׳: ד״ה ובטהורים כו׳ איל הוא ובטהורים כו׳: ד״ה הוקבע כו׳ ולא שתי עולות: ד״ה ודלמא כו׳ שור זה ודמיו: בא״ד דאי מייתי בשתי עולות לא יצא: במשנה ד״ה פירשתי איזה מהן ואיני יודע איזהו: ד״ה או כו׳ משוורי הפרשתי להקדש ואיני יודע על איזו מהן אמר לי הס״ד ומה״ד הגדול וכו׳: ד״ה גמ׳ חוששין כו׳ חייל הקדש אי אגדול דהוי עין יפה אי אבינוני דהוי עין יפה לגבי קטן הלכך אתרוייהו: ד״ה היכי עביד דלישתרי ליה חד מינייהו: ד״ה תורא בתוראי שור החשוב בשוורי קדש הס״ד ומה״ד מראהו עליה שמראה לו עלייתו ואומר לו: ד״ה הגדול כו׳ וכל האחרים ימכרו לצרכי עולות דשמא אבל חדא איכא למימר: ד״ה ודמיהן כו׳ אבל האי ולא נפיק לחולין לצורך נמכר נ״ב נ״א לצורך עולות נמכר וכו׳: ד״ה תרגומא כו׳ אבל לגבי ספקא ליכא ספיקא בשור בשוורי: ד״ה ונפל כו׳ מראהו נפול ואומר זהו שמכרתי לך:

א) שייך לדף קט ע״א.